

FINANSIERINGSRET – sommereksamen 2002

(Begge opgaver skal besvares. Ved bedømmelsen vægter opgave 1 med **a** og opgave 2 med **b**).

Opgave 1

Ifølge en note i et aktieselskabs offentliggjorte årsregnskab har selskabet modtaget et lån, der korrekt er betegnet som »ansvarligt«. Hvilken betydning har dette *dels* for långivers adgang til at kræve betaling, *dels* for selskabets adgang til indfrielse?

Opgave 2

Den 2. februar 2002 aftalte fabrikant Bent Hansen og muremester Mogens Mortensen, at Mortensen skulle opføre en fabriksdal for Hansen i hovedentreprise. Entreprisensummen skulle betales i rater, således at Hansen skulle betale den sidste rate på 1 million kr. til Mortensen senest 14 dage efter, at arbejdet var færdigt og godkendt af Hansen.

Den 9. februar aftalte Mortensen og Ejnar Enevold, at Enevold skulle udføre tagarbejdet i underentreprise. Mortensen skulle efter aftalen betale Enevold et beløb på 400.000 kr. senest 14 dage efter, at arbejdet var færdigt og godkendt af Hansen. Til sikkerhed for dette krav fik Enevold af Mortensen transport i kravet mod Hansen på den sidste rate af entreprisensummen på 1 million kr. Den 10. februar modtog Hansen en meddelelse fra Enevold om denne transport.

Den 11. februar fik Enevold af Lokalkbanken tilsagn om, at banken ville yde Enevold en byggekredit på op til 500.000 kr. til brug for tagentreprisen. Til sikkerhed for byggekreditten fik Lokalkbanken dels transport i ethvert tilgodehavende, som Enevold måtte få mod Mortensen, dels videretransport på den fordring mod Hansen, som Mortensen havde transporteret til Enevold. Lokalkbanken gav den 11. februar Hansen meddelelse om de to transporter.

Den 30. marts stod fabriksdallen færdig, og arbejdet blev samme dag godkendt af Hansen. Enevold havde på dette tidspunkt trukket præcis 500.000 kr. på byggekreditten i Lokalkbanken.

Den 13. april betalte Mortensen, der ikke havde hørt, at kravet mod ham var transporteret til Lokalkbanken, 100.000 kr. til Enevold. Mortensen meddelte ved betalingen Enevold, at han – Mortensen – havde en midlertidigt presset likviditet, men at Enevold ville få de resterende 300.000 kr. ved udgangen af april måned.

Den 15. april blev Hansen erklæret konkurs. Det blev straks konstateret, at dividenden i

Hansens konkursbo ville blive præcis 33 %.

Den 16. april kom hele begivenhedsforløbet for en dag under et møde i Lokalbanken med deltagelse af samtlige de ovennævnte personer. **Hvorledes er retsstillingen mellem Lokalbanken og Hansens konkursbo?**

Mortensen havde en indlånskonto i Kreditbanken med et indestående på 78.000 kr. Kontoen var »håndpantset« til banken til sikkerhed for bankens tilgodehavende hos Mortensen til enhver tid. Det var i forbindelse med pantsætningen aftalt, at kontoen skulle spærres. Bankens personale havde da også aktiveret den elektroniske spæringsmarkering i bankens edb-system, som skulle forhindre, at der blev hævet på kontoen. Som følge af en systemfejl var spærringen imidlertid aldrig blevet effektiv, hvilket Mortensen ved et tilfælde havde opdaget straks efter pantsætningen. Mortensen kunne således hæve på kontoen ved hjælp af sit Dankort. Mortensen benyttede sig heraf i alt 5 gange, idet han hver gang hævede 1.000 kr. Den 18. april fik Told & Skat foretaget udlæg i indlånskontoen. Banken gjorde under udlægsforretningen gældende, at man modregnede med sit tilgodehavende mod Mortensen. Bankens tilgodehavende bestod af et krav ifølge en erhvervsmæssig kassekredit, hvorpå der var trukket 525.000 kr. De 500.000 kr. var det aftalte maksimum for kassekreditten, mens de 25.000 kr. skyldtes som følge af en rentetilskrivning på kreditten den 15. april. I kassekreditkontrakten hed det: »Det skyldige beløb på kassekreditten forfalder automatisk ved retsforfølgning mod skyldnerens indlånskonti i banken«.

Hvorledes er retsstillingen mellem Kreditbanken og Told & Skat?

Mortensens svigersøn, David Dunch, startede i 2001 en selvstændig erhvervsvirksomhed med produktion af glaskunst. Da Dunchs likviditet var meget stram, lovede Mortensen at »hjælpe med finansieringen«. Følgelig skrev Mortensen under som »medskyldner« på en kassekreditaftale, som Dunch fik i stand med Borgerbanken som kreditor. Kassekredittens maksimum var på 300.000 kr. Da Dunchs virksomhed aldrig kom til at give overskud, opsagde Borgerbanken berettiget kassekreditten over for Dunch og Mortensen, således at det skyldige beløb på 240.000 kr. forfaldt til betaling den 19. april 2002. Dunch, der netop havde arvet et stort beløb, betalte samme dag de 240.000 kr. til banken.

Hvorledes er retsstillingen mellem Dunch og Mortensen?

Finansieringsret (sommereksamen 2002)
Vejledende bemærkninger

Opgave 1

Spørgsmålet vedrører problemer, som i pensum navnlig er omtalt af *Erik Werlauff* i U 1991 B s. 247 og *Torsten Iversen og Lars H. Kristensen* i RevisionsOrientering, Artikler 72, Ansvarlig lånekapital og tilbagetrædelseserklæringer.

Løsningseksempel til opgave 2

1. Hvorledes er retsstillingen mellem Lokalbanken og Hansens konkursbo?

Spørgsmålet kræver en stillingtagen til, hvorledes Lokalbanken er stillet på grundlag af de to transporter, som banken har fået fra Enevold, nemlig (1) videretransporten af fordringen mod Hansen på sidste rate af entreprisesummen på 1 million kr. og (2) eftertransporten af kravet mod Mortensen, oprindeligt på 400.000 kr. Afgørende for løsningen er navnlig DL 5-7-4 eller princippet i denne bestemmelse: En videretransporteret fordring kan ikke sikre et større beløb for videretransporthaveren, end fordringen sikrer i det oprindelige skyldforhold. Overført på det foreliggende tilfælde har Lokalbanken altså ikke i kraft af videretransporten sikkerhed for et større beløb i forhold til Enevold, end Enevold har sikkerhed for i forhold til Mortensen.

Det kan umiddelbart konstateres, at fordringen mod Hansen – allerede inden Mortensens betaling til Enevold – maksimalt kan sikre 400.000 kr. for Lokalbanken. Ganske vist er bankens eget tilgodehavende mod Enevold på 500.000 kr., men Enevolds krav mod Mortensen er oprindeligt kun på 400.000 kr.

Spørgsmålet er herefter, om Mortensens betaling af 100.000 kr. til Enevold den 13. april har nogen betydning for Lokalbankens retsstilling. Dette må besvares bekræftende: Da Mortensen hverken har viden eller burde-viden om Lokalbankens ret, er Enevold ifølge GBL § 29 legitimeret til at modtage beløbet på 100.000 kr. Som følge heraf er Enevolds tilgodehavende blevet reduceret med dette beløb, d.v.s. til 300.000 kr. Det kan herefter konstateres, at videretransporten maksimalt kan sikre 300.000 kr. af Lokalbankens krav på 500.000 kr. mod Enevold, mens de resterende 200.000 kr. er et usikret krav.

Fordringen på 1 million kr. mod Hansen giver en dividende på 330.000 kr. i Hansens konkursbo, hvor dividenden efter det oplyste er 33 %. Af dette beløb tilkommer 300.000 kr. Lokalbanken (mens de resterende 30.000 kr. tilkommer Mortensen).

Pensum: Hans Henrik Vagner: Entrepriseret, 3. udgave (2001) s. 273 ff.

2. Hvorledes er retsstillingen mellem Kreditbanken og Told & Skat?

Spørgsmålet kræver en stillingtagen til, om Kreditbanken gennem modregning kan opnå fyldestgørelse i Mortensens indestående på 78.000 kr. – enten som følge af den aftalte panteret, eller som følge af

almindelige modregningsregler.

Hvad først angår Kreditbankens panteret, nyder denne alene beskyttelse over for Mortensens retsforfølgende kreditorer, hvis kontoen er spærret. Banken forsøger da også at spærre kontoen, men ifølge opgaveteksten bliver spærningen aldrig effektiv. Efter det oplyste skyldes den manglende spærning en fejl i bankens edb-system. Dette er formentlig under alle omstændigheder uden betydning for pantets »holdbarhed« – men må i hvert fald være uden betydning i det foreliggende tilfælde, hvor pantsætteren er klar over, at kontoen er åben for hævnninger, og hvor han i flere tilfælde benytter sig heraf. Kreditbankens panteret er således ikke beskyttet mod udlægget.

Hvad dernæst angår Kreditbankens modregningsadgang efter almindelige regler, må konflikten mellem Kreditbanken og Told & Skat løses efter princippet i GBL § 28, jf. U 1993.794 V. To betingelser skal være opfyldt, for at banken kan modregne: For det første skal bankens modkrav (kassekreditfordringen) være erhvervet, inden banken fik kundskab eller formodning om udlægget i hovedfordringen (indlånskontoen). For det andet skal modfordringen forfalde senest samtidig med hovedfordringen. I det foreliggende tilfælde knytter problemerne sig til den sidste af de to betingelser. Det kan uden videre fastslås, at banken ikke har nogen modregningsadgang som følge af vilkåret om, at kassekrediten forfalder ved retsforfølgning mod Mortensens indlånskonti i banken. Det må således kræves, at kassekreditfordringen forfalder uafhængigt af det foretagne retsforfølgningsskridt.

Kreditbanken kan dog modregne med kassekreditfordringen for så vidt angår de 25.000 kr. Dette beløb udgør således et ubevilget overtræk, hvilket fremgår af oplysningerne om, at kassekreditens maksimum er overskredet med dette beløb, og at overskridelsen er opstået som følge af en rentetilskrivning. Kravet på de 25.000 kr. må anses for forfaldent, da overtrækket opstod, d.v.s. den 15. april – tre dage inden udlæggets foretagelse den 18. april.

Konklusionen er, at Told & Skat må tåle Kreditbankens modregning med 25.000 kr., mens banken må udbetale det resterende beløb til Told & Skat.

Pensum: Jan Staal Andersen i U 1994 B s. 91 ff. og Lars H. Kristensen i Festskrift til Juridisk Klub (1998) s. 272 ff.

3. Hvorledes er retsstillingen mellem Dunch og Mortensen?

Spørgsmålet vedrører forholdet mellem to samdebitorer. Har en fordring flere solidarisk hæftende hovedskyldnere, gælder der en intern proratarisk regresret, når en af skyldnerne har indfriet kreditor, jf. GBL § 2, stk. 2. Ved afgørelsen af, om – eller i hvilket omfang – der består en regresadgang, gælder der et udgangspunkt om lighedeling. Udgangspunktet kan dog være fraveget ved aftale, hvilket åbenbart er tilfældet her. Således er Mortensens underskrift som medskyldner på Dunchs kassekredit begrundet med, at Mortensen vil »hjælpe med finansieringen«. Dunch har derfor intet regreskrav mod Mortensen.

Pensum: Lennart Lyngge Andersen og Erik Werlauff: Kreditretten, 3. udgave (2000) s. 28 ff.